

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Schild en zwaard van de Oktoberrevolutie. De memoires van Sovjet inlichtingenofficieren 1953-1991

de Jong, B.M.

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

de Jong, B. M. (2004). *Schild en zwaard van de Oktoberrevolutie. De memoires van Sovjet inlichtingenofficieren 1953-1991* Maastricht: Shaker Publishing

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Inhoud

	Inhoud	3
	Lijst van afkortingen	7
1	Inleiding	9
2	'Mijn belangrijkste drijfveer bij het schrijven was mijn liefde voor de inlichtingendienst': De memoires van Sovjet inlichtingsofficieren	13
	2.1 Inleiding	13
	2.2 Twee categorieën memoires	15
	2.3 Memoires van overlopers	18
	2.4 Memoires van in Rusland woonachtige inlichtingsofficieren	23
	2.5 Ideologische vooringenomenheid	28
	2.6 Toezicht en observatie door de KGB	36
	2.7 Rekrutering van leden van communistische partijen	40
	2.8 Geen memoires, maar een politiek manifest	42
	2.9 Kanttekeningen bij memoires als genre	45
	2.10 Dialogen en ghostwriters	49
	2.11 De Russische overheid en het KGB-verleden	51
	2.12 Serieuze reactie op Mitrokhin blijft uit	55
3	'Een instrument in handen van de partij': De KGB en de CPSU	63
	3.1 Inleiding	63
	3.2 Deriabin en Bagley	66
	3.3 Het plenum van het Centraal Comité van juli 1953	70
	3.4 Khokhlov over het plenum van juli 1953	72
	3.5 Partijfunctionarissen bij de KGB	73
	3.6 'Instantsia'	75
	3.7 Was het Politbureau ongeïnteresseerd?	79
	3.8 CC-vertegenwoordigers op ambassades	84
	3.9 Partijorganisaties binnen de KGB	88
	3.10 Partijtop beslist over belangrijke benoemingen bij KGB	91
	3.11 Bakatin over de leidende rol van de partij	92
	3.12 Krjoetsjkov geeft af luisteren toe	96
	3.13 Financiële steun voor buitenlandse communisten	97
	3.14 Partijfunctionarissen bleven ongemoeid	100
	3.15 Liquidaties in het buitenland	108
	3.16 De KGB en Oswald	111
	3.17 Aankoop van boeken door buitenlanders	116
	3.18 Andropov richt zich tot het CC	119
	3.19 Nog meer rapportages aan het CC	122
	3.20 Memoires bieden onvolledig beeld	129
	3.21 Het belang van informele betrekkingen	131

4	'Beroemde tradities van wapenbroederschap': De KGB en de GROe	143
	4.1 Inleiding	143
	4.2 Het Komitet Informatii	145
	4.3 Kwamen ambassadeurs vaak uit de NKVD/KGB?	150
	4.4 John Barron over de relatie KGB-GROe	151
	4.5 Conflicten over rekrutering van medewerkers	155
	4.6 Overdracht van agenten	157
	4.7 KGB-toezicht op de GROe	161
	4.8 Toestemming voor verblijf in het buitenland	168
	4.9 Onderlinge taakverdeling en coördinatie	172
	4.10 Lof voor de GROe	178
	4.11 De affaire-Poljakov	181
	4.12 Slot	183
5	'Gelijkberechtigde betrekkingen tussen partners': De KGB in Oost-Europa	189
	5.1 Inleiding	189
	5.2 Oppervlakkig beeld in memoires van KGB'ers	192
	5.3 Sovjet adviseurs in de eerste jaren na de oorlog	197
	5.4 Agenten in soorten	203
	5.5 MGB na de oorlog actief in Joegoslavië	211
	5.6 Ontkenning door Moskou	213
	5.7 Informatie door 'vertrouwelijke contacten'	218
	5.8 Samenwerking bij operaties op Pools grondgebied	227
	5.9 De KGB en andere operaties van de Poolse dienst	231
	5.10 De KGB en de Tsjechoslowaakse dienst	236
	5.11 Minister Ruml over de KGB	243
	5.12 De KGB en het Oost-Duitse Ministerium für Staatssicherheit	245
	5.13 Markus Wolf en anderen niet erg openhartig	247
	5.14 Overlopers spreken vrijuit	251
	5.15 Rekrutering van agenten in de DDR	257
	5.16 Beroepsmatige achterdocht	261
	5.17 Slot	262
6	Slot	275
	6.1 Inleiding	275
	6.2 Memoires van niet-overlopers	276
	Bijlage I: Bespreking van de afzonderlijke memoires	281
	Bijlage II: Benamingen voor de inlichtingen- en veiligheidsdienst en de militaire inlichtingendienst van de USSR 1917-1991	379
	Bijlage III: De KGB en de leidende organen van de CPSU (diagram)	381
	Bijlage IV: Organisatie van de KGB eind jaren '80 (diagram)	383
	Bijlage V: Het Eerste Hoofddirectoraat van de KGB eind jaren '80 (diagram)	385
	Bijlage VI: Bibliografie	387
	Bijlage VII: English Summary	401
	Personenregister	409